

Ennek a számnak az ára 4000 korona.

Negyvenhatodik évfolyam.

46. szám.

Debrecen, 1926 november 13.

DEBRECENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETI KÖZLÖNY.

SZERKESZTIK: DR. KUN BÉLA ÉS DR. RÉVÉSZ IMRE.

Megjelenik minden szombaton.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
DEBRECEN, KOLLÉGIUM.

Előfizetési ár félévre hét pengő.

Anyagi gondok.

Az egyházkerületi közgyűlést előkészítő bizottságok részletesen foglalkoztak az egyházkerület és a Kollégium anyagi ügyeivel és ha nem is vigasztalan, de mindenesetre elég szomorú képet lesznek kénytelenek a közgyűlés előtt feltárni. Az egyházkerületi pénztár számadása majdnem félmilliárd hiánnyal zárul s a Kollégiumnak is több pénztári csoportjánál túlkiadás van, magánál a legnagyobbánál, a közgazgatási és tanszék-alapnál négyszázmillió korona.

A magyarázat után nem kell kutatni. A Kollégium gazdálkodásának bázisa a tiszadadai kétezer holdas birtok, amelynek haszonbérlei majdnem másfélmilliárddal vannak hátralékban. Ezen sincs mit csodálkozni; köztudomású, hogy most a gazdálkodókra s különösen a haszonbérlelőkre nem kedvező idők járnak. A közel napokban dobta el magától, lelki összemoltságában, az életét egyik állami kezelésben levő alapítványi föld nagybérlelője, akit úgy ismertek, mint szorgalmas és kiválóan hozzáértő gazdát s aki nem bírta el, hogy több évről felszaporodott adóhátralékát nem tudja kifizetni. Ezek közt a nehéz gazdasági viszonyok közt a Kollégium is kénytelen a halasztásadás hátrányát szenvedni. Az egyházkerületi pénztárnál viszont a bevételek legfontosabb tétele az államsegély, amelynek mennyiségét nem tudom hányszor emelték ugyan, de amely, különösen a belső érték szempontjából, még mindig nagyon messze van a háború előtti mértéktől. Tessék megkísérelni egy rövid számítást a békében nyert államsegély teljes arányértékének a számadásba beillesztésével: tapasztalni fogjuk, hogy nemcsak eloszlik a hiány, de jelentékeny felesleg marad.

Az így szükségképpen mutatkozó s az évek múlásával folyvást szaporodó hiány elhárítására nem maradt más mód, mint az egyházi adót igénybe venni. Közigazgatási búzaadó címen előbb, lélekszámszerinti 8 filléres adó formájában legutóbb. Az, hogy ezeket az adókat nem szívesen fogadják, semmit sem jelent. Azt

hiszem, a világon mindenütt, de nálunk Magyarországon mindenesetre ellenszenves mindenféle adó, a legszükségesebb is. Fejcsóválva, néhol még zúgolódva is, mégis csak megfizetik azonban. Már t. i., ha van miből. — Most azonban nem az a baj, hogy adó van, hanem az, hogy miből megfizetni nincs. Rettentő adatokat van alkalmunk olvasni arról, mennyi végrehajtás és árverés van az adó miatt országszerte, meg mennyi kölcsönt vesznek fel a bankokban olyan emberek is, akik ezelőtt az adósságot legfeljebb hírből ismerték. Tapasztaljuk közvetlenül is, hogy a szegénység egy részének kenyere sincs s a módosabbak a vagyoniukat kénytelenek eladogatni, hogy tovább húzzák az életüket. Ha mi ilyen körülmények közt követelünk megnövelt adókat, annak az a következtetése, hogy pénzhez jussunk, nem fog lenni, ellenben keserűség, elidegenedés, elválás nagyon könnyen követhet. Azért, legalább ezidőszerint, nem kívánatos az emelt adók sürgetése.

A baj azonban itt van, hogy „ezidőszerint”. Ez állandó orvosság nem lehet. Egy félévet, vagy akár egy évet el lehet tölteni adósságból is, de az egész életet adósságra alapítani nem lehet.

Gyökeres orvoslás azonban csak az ősök példájához való visszatérésben: az önkéntes adakozásra készség felébresztésében és a szigorúan egyszerű életmódban van. Persze, a szabadságra és a demokráciára sem szabad olyan nagy súlyt helyeznünk, mint ahogyan az most nálunk dívik. Apáink a konzisztóriumokban elintézték az egyház minden ügyes-bajos dolgát. A traktuson az esperesen és a segédgondnokon kívül csak az asszeszorok voltak pedig ezen jelen, a szuperintendencián meg csupán az esperesek és a segédgondnokok alkották a püspök, meg a főgondnok vezetésével. Ma az ilyen rendnek nemcsak a törvény az akadálya, hanem a közérzés is. Holott azzal számot kell vetnünk, hogy a demokráta autonomia költséges dolog. Tehát vagy az autonómiában kell valami engedményt tennünk, vagy ha nem: meg kell nyitni a pénztárcákat.

Milyen könyvek gyakoroltak reám legnagyobb befolyást.*

Ha a Biblia reám gyakorolt hatásának a mértékét, intenzitását összehasonlítom a többi könyveknek reám gyakorolt kisebb-nagyobb hatásával, akkor igazán nem kellene egyebet ide írnom, mint azt, hogy a Biblia olyan fölényes, döntő és souverain hatást gyakorolt reám, hogy egyedülvalónak és kizárólagosnak joggal nevezhetem. Az anyagával és a lelkével olyan teljesen kielégített, hogy ha társadalmi állásom nem követelné meg az úgynevezett currensben maradást a tudományos haladással, akkor igazán állandóan csak a Biblia kies mezőin legelgetném a lelkemet és szívem belőle az örök élet illatát.

Ezzel a válasszal azonban nem elégednék meg a nyájas olvasó, aki teljes joggal teszi fel a kérdést, hogy életemnek talán mégsem minden szakában adtam át magamat olyan feltétlenül hódoló jobbagysággal a Biblia királyságának? Annyi bizonyos, még ennek a kételynek a jogosultsága mellett is, hogy a Biblia már akkor is szent vonzást gyakorolt reám, amikor még nem volt módomban olvasni. Az édes szüleim ugyanis, akik a Bibliát gyakorta olvasták maguk között és előttünk, gyermekek előtt is, nem tartották helyénvalónak szabadolvasásra a kezünkbe adni. Így aztán olykor-olykor csapta meg belőle a nyiladozó lelkemet valami földönfelüli sugár, amelynek színösszetételét áhítatos boldogsággal kezdtem elemezni; miközben a Bibliára úgy tekintettem, mint a nagyságos titkok ama birodalmára, vagy jobban mondva szentségére, ahova még az én csekélységemnek nem szabad belépni, mert nem méltó reá.

Nem tagadhatom el, hogy Petőfi költeményei is gyakoroltak nyiladozó ifjú lelkemre nagy hatást. Az édesapám végigküzdötte a szabadságharcot. Hazájáért Komáromban súlyos várfogságot szenvedett. Láncha verve hajtották végig társaival együtt Komárom utcáin, miközben az osztrák tisztok feleségei, leányai a büszke, daliás honvédtisztekre leköpdöstek az ablakokból. Ilyenek is hozzájárultak, hogy az apám kérésselhetetlen osztrákgyűlölő lett és így kit választhatott volna megfelelőbb költőül Petőfinél. Nekünk is a szabadságharc Tyrtaeusának a költeményeit adta a kezünkbe. Szavalta maga is és szavaltatta velünk. Alig volt költeménye Petőfinek, amit ne tudtam volna és ne tudnám könyv nélkül...

Apám classikus műveltségű technikus volt. Szomjú lélekkel minden ismeret, tudomány, szép és jó után. De bús hazafisága olyan el-

* Ezt a lenyűgöző erejű személyes dokumentumot a most megindult „Könyvek Világa” c. könyvújságból vesszük át. A Sylvester-nyomdának ez a legújabb, nagy szükségét betöltő és nagy jövőjű kiadványa nem is indulhatott volna meg szebb és jobb auspicium alatt. R. I.

foglaltá tette, hogy még Arany Jánostól is teljesen elfordult, mert a 67-es politikának adta át magát. Így aztán nem csoda, hogy minden szépirodalmi vágyódásom és gyönyörűségem a Petőfi Sándor költeményeire lokalizálódott ifjúságom kezdetén s érzésvilágom eme csodálatosan nagy poéta hatása alá került. Nincs is mit bánnom érte, bár a divatos faji elmélet alapján okom volna le is tagadni.

Mint teológusnak, az egyházjog tere a speciálisan szeretett tudományom. Csakhamar Hinschiusnak, a világhírű berlini egyházjogásznak a lábai elé kerültem. Az ő tömörkedő tudományával, könyvtárra menő könyvei tömegével foglalkoztam éveken át s adtam át magamat a nagy mester szédületesen ivelő nagysága hatásának, aminek bensőségét személyes ismeretségünk is nemesen minősítette.

Mindezek azonban a többiekkel egyetemben együttvéve sem közelítik meg az „élet könyvének”, a Bibliának reám gyakorolt hatását. A szó legszorosabb értelmében mindennapi és pedig bőséges táplálékomban a Szentírás, amit zsidóul, görögül, magyarul, angolul állandóan olvasok, tanulok, mert bizonyítom, hogy benne örökéltünk vagyunk.

Dr. Baltazár Dezső.

Irodalom

A metafizika feltámadásához.

(Folytatás.)

Schelling mondotta, hogy „a világ igazi értelmét a valódi metafizika fejt meg, amelyet épen ezért régen királyi tudománynak neveztek”. (Philosophie der Offenbarung.) De a régi, Aristoteles—Tamás-féle metafizikát értéktelenné teszi *logikai formalizmusa*. Az antik gondolkodás nagy tévedése volt az igazságot, mint a világ intellektuális tükörképét, egy, az emberi észben, a mikrokozmoszban implicite benne nyugvó nagyságának képzelni, melyen az ész a definitio és a következtetés formai eszközeivel úrrá lehet. Ez intellektualisztikus formalizmus szerint az emberi gondolkodás a maga csücspontját a logika és dialektika minél virtuózabb alkalmazásában éri el. Ma már tudjuk, hogy a gondolkodás formai tevékenysége magára hagyatva értéktelen; földolog a gondolkodás *tartalma*, melynek forrása a *tapasztalat*. Találón mondja Lemme a régi formalisztikus metafizika, meg az újabb, metafizikaellenes empirizmus szélsőségei közt állva: ha igaz, hogy a tapasztalatból elszakított spekuláció a képzelet haszontalan szövedéke, — *de miért ne nyújtatná a tapasztalat a spekuláció alapját és tartalmát?* (a posteriori spekuláció.) Ha a tapasztalati tünemények világának benső összefüggését a dolgokon uralkodó eszmék segítségével igyekszünk megérteni: akkor spekulálunk. Erről a spekulációról nem mondhat le az

emberi szellem, amíg csak törekszik az igazságra. Mert a tapasztalati tudás *tényeket* nyújt ugyan, de *igazságot* nem. A természettudomány a dolgok mechanikus, külső összefüggését igyekszik megérteni, -- de a dolgok, a tények *belső összefüggésének* meglátására és megállapítására a természettudomány nem illetékes. Már pedig éppen ennek a *belső összefüggésnek* a megragadását követeli tőlünk elutasíthatatlanul szellemi lényünk benső törvénye. Ha tehát éppen ezért már a filozófia sem mondhat le a metafizikáról, anélkül, hogy önmaga értékét le ne fokozná: még kevésbé teheti ezt a theologia, mivel vallástudomány és a vallás azzal a tapasztalatban gyökerező igénnyel lép fel, *hogy ő — és egyedül ő — bírja a keresztyén isten-eszmében a világ benső összefüggésének a kulcsát.*

Ha általában a metafizika nem más, mint a valóságnak az ő legvégső alapjaiból való megismerése: akkor *a vallásos metafizika nem más, mint a valóságnak az abszolút végső okból: Istentől kiinduló megfejtése.* Mivel a keresztyén vallás a világ és az élet egészét ebből az abszolút végső okból, aki nem más, mint a magát Jézus Krisztusban kijelentett Isten, akarja megérteni: ezért a keresztyén vallás nem képzelhető el metafizika nélkül. *Aki a keresztyén theologiai metafizikát föladja: a keresztyén vallás igazság-igényét s ezzel abszolútságát adja föl.* A keresztyén igazságot védelmező apologetikának, mint spekulatív theológiának, feladata az, hogy meghúzza az összekötő értelmi vonalakat a hit benső tapasztalása, meg a tudomány külső (világra vonatkozó) tapasztalása között és kimutassa, hogy egyedül a keresztyén hittapasztalatból származó keresztyén világnézet és világ-megértés képes a világtalányt, az ész és a szív egyformán kielégítő mélységben megoldani.

Ész és szív, vallásos tudat és világra vonatkozó tudás izolálása lehetetlenség. Ész és vallásos hit között *állandó kölcsönhatás* van. Aki jól megérti a Rieger mondását, hogy „a hit a hitetlenség szünetnélküli legyőzése“, az ezt a kölcsönhatást nem hagyhatja figyelmen kívül. Súlyos igazságtalanság volna minden hitetlenség okául rosszakaratot, istenellenes érzületet föltételezni; *vannak sokan, akik hinni szeretnének, de nem tudnak, mert általuk le nem győzhető értelmi nehézségek állanak náluk a hit útjában.* Ezeknek segítségére kell sietni. Ha a vallásos hit tényleg nem állhat meg az értelem beleegyezése nélkül (önáltatás az ellenkező állítása), akkor a rendszeres theológiának kötelessége az, hogy az ész metafizikai gondolkodásának a vallásosság tartalmával való egyezését világosan kimutassa. Az apologetikának célja bebizonyítani azt, hogy a vallásos élmény igazsága az ész ítélőszéke előtt, a gondolkodó megismerés előtt is igazságnak bizonyul.¹ Ezzel nem

¹ Úgy az agnoszticizmussal, mint pietista egyoldalúságokkal szemben vissza kell térni nálunk is idősb Révész Imre megállapításához: „A kálvinista

homályosítjuk el a dolog másik oldalát: azt a ma már gyermekek által is tudott igazságot, hogy a keresztyén *vallásosság* spekuláció által époly kevésbé ébreszthető, mint argumentáció, vagy dedukció által, hogy a vallásos élmény lefolyása logikai úton nem előidézhető. De a vallásos élményt gátló értelmi akadályok elhárításával foglalkozó apologetika sokak számára vert már hidat az igazi vallásossághoz.

(Folytatjuk.)

Szele Miklós.

Halottaink

Gönczy Sándorné született Szendy Gizella 60 éves korában, 41 évi boldog házasság, de hosszas szenvedés után Tyúkodon elhunyt. A szerető hitvest, édesanyát és nagyanyát nagyszámú rokonság gyászolja. Az Úr gyógyítsa meg a fájó szíveket.

A beregi egyházmegye öszi közgyűlése.

(Vásárosnamény, 1926 nov. 4.)

Mostani közgyűlésünknek ritka ünnepi jelleget adott egyházmegyénk közszeretnek örvendő esperese, Láczy József 40 esztendősi lelkészi jubileuma. Dr. Gulácsy István gondnok mindig magvas megnyitójában kiemelve ezt a nagy alkalmat, lelkesült bizonyosságot tett esperesünk jó szívéről, vezetésre hivatottságáról. Az egyházmegye nevében e sorok írója üdvözölte a „szeretet apostolát“, a tanítótestület nevében pedig Alacs Dániel tanítóképviselő mondott csinos üdvözlő beszédet. Gondnok úr indítványára az ünnepelt esperes nevére mindjárt alapítvány is létesült egyházmegyénk lelkészi és tanítói özvegyeinek és árváinak segélyezésére; — a szeretet élő és ható ereje csaknem 3.000.000 koronát hozott össze a közgyűlési tagok között erre a nemes célra. Jegyzőkönyvben is megörökített az ünnepnap, kimondatván, hogy „közgyűlésünk a ragaszkodó szeretet és féltő megbecsülés érzéseivel tekint vissza jánosi szelidségű egyházi vezére áldásteljes 40 esztendei lelkészi működésére, abban az egyházmegye élén eltöltött hatodfél évi szolgálatra, melyet esperes úr az ellenséges megszállás óta nehéz egyházi és politikai viszonyok

keresztyénnek nem lehet azzal beérni, hogy a hit-igazságot a szentírásban feltalálja és azt hívő lélekkel, alázatos kedéllyel befogadja, hanem ekkor *elő kell állani az emberi észnek és tudománynak is és a fel talált igazság felől megbizonyítani, hogy az valóban és tárgyilagosan is igazság.*“ (Kálvin élete és a kálvinizmus. 1864.) Érdekesnek találom a történeti fejlődés szempontjából itten fölemlíteni a következő generációhoz tartozott hittudósnak, a — bár erősen orthodox színezettel — ritschliánus Dicsőfi Józsefnek „Evangéliumi Elmélkedések“ 1892. c. művét, melyben s különösen annak előszavában (nestoriánizmus és kettős természet tana) pálcát tör a spekulatív dogma fölött.

között hűséges odaadással, a krisztusi szeretet lelkével és mértékével teljesített". Esperes úr részéről könnyekig meghatott köszönet, alázatos adaajánlás a szeretettől áthatott munkálkodásra. — méltó befejezése volt a méltó ünnepelésnek.

Az időszaki jelentés kapcsán táviratilag üdvözlöttük dr. Baltazár Dezső püspök urunkat nemcsak 15 éves vezérsége alkalmából, hanem azért is, hogy a jezsuiták részéről indított és mélyített vallási türelmetlenség idején „a lelkiismereti szabadság zászlaját vitézül hordozza és a tárgyilagos igazság sziklavárán állva, szeretett anyaszentegyházunk ellen indított minden méltatlan támadást páratlan tudomány, ragyogó ékesszólással és vezéri képességeinek imponáló teljességével visszaver". A felekezeti türelmetlenséggel nagynevű gondnokunk is foglalkozott megnyitójában, hol azt is örömmel szegezte le, hogy ilyen jelenségek — Istennek legyen hála — egyházmegyénk területén ezidőszerint nem észlelhetők: — nagy merészség is volna, ha a „fekete kéz” ide, a kálvinista kurucok földjére is elérne!

Az egyházrajz általánosságban megnyugtató: a törvény szigorú mértékét csupán egy egyházközségben kellett alkalmazni, hol a sokszor figyelmeztetett presbitérium az egyházi épületek példátlan elhanyagolása miatt anyagiilag is felelősségre vonatott.

A tanítók mindegyike lelkiismeretes munkát végez, amiért kijárt az egyházmegye elismerése is.

Valósággal felzavarta a közgyűlés nyugalmát három egyháznak az a törekvése, hogy magával egyidős iskoláját az államnak átadja. Ha az elértekezlet el nem veszi e kérdésnek élet, bizony szenvedélyes vihar tört volna ki a nyílt színen való tárgyaláskor! De gondnokunk bölcsesége elejét vette az anyaszentegyház jövőjéért aggódó keserűségnek, miért is egy 4 tagú küldöttség megy a kultuszminisztériumba és zörget államsegélyért, hogy az egyházat tartó évszázados bástyák újra megépüljenek állami kiváncságot szerint, de — felekezeti jelleggel. Az egyházak iskolát államosítani akaró törekvése felett csak akkor lesz határozat, ha a kultuszminisztérium az utolsó szót kimondta. Másfelől — nem lehet titkolni — nagy igaza van Csikesz Sándor egyetemi tanár úrnak, amikor ezt mondja: „Sajnos, ma olyan a helyzet, hogy a két testvér, az egyház és iskola: meggyűlölte egymást. És... így fejlődik ki a gyűlöletből a testvérharc, a testvérgyilkosság, amikor az egyház úgy tekint az iskolára, mint ahol azt a fejszét köszörülük, amellyel az egyház életgyökereit vagdalják el, viszont az iskola úgy tekint az egyházra, mint rab a porkolábra".* Indoklás: egyházra áthárított elviselhetetlen terhek, a felszabaduló tanítói javadalommal kecségtető rózsás perspektíva! — Íme, megérőben van-

* Csikesz S.: A református egyház örök követelése az iskolával szemben.

nak a tudatos tanügyi politika mérges gyümölcsei! Órállók, vigyázók! Védelmezzük minden erőnk megfeszítésével felekezeti oktatásunk megtámadott szent területét! Egyházmegyénk már most szükségesnek látta, hogy az anyagiaskodó és örökségüket tál lencséért eladni akaró egyházak fékentartására határozatot hozzon, mely szerint feltett, de meg nem engedett államosítás esetén a felszabaduló tanítói javadalommal egy egyház sem rendelkezhetik szabadon.

A számvevőszék mindenre kiterjedő, pedáns jelentései, építkezési, adásvételi és hasznbérleti ügyek nyertek még kedvező elintézt. Birósági tárgyalás nem volt, — jelül az erkölcsi és anyagi konszolidációnak.

Délután 2 órakor ért véget a tanácskozás, hogy helyet adjon a családias közebednek, hol sok szép felköszöntő ünnepelte jubiláló esperesünket.

Beregsurány, 1926 november 7.

Palágyi István,
e. m. főjegyző.

Különfélék

Gróf Degenfeld József üdvözlése. Az egyházkerületi közgyűlést előkészítő bizottságok mindegyike meleg szeretettel küldte üdvözlését nagyérdemű főgondnokunknak, aki — Istennek hála — gyógyultan hagyta el a Pajor-szanatóriumot s remélhetően a közgyűlésen már elnökölni fog.

Az egyházkerületi tanügyi bizottság nov. 9-iki ülésének kiemelkedő tárgya dr. Dóczi Imre gimn. felügyelőnek középiskoláink állapotáról adott jelentése volt.

Az egyházkerületi közigazgatási adó tárgyában a pénzügyi bizottság azt javasolja a közgyűlésnek, hogy az 1927. év első felében ez az adó, a nehéz gazdasági helyzetre tekintettel, ne hajtsák be s az adó további sorsa felől majd a tavaszi közgyűlés határozzon. Azt, hogy az adó feleslegessé váljék, nem lehet remélni, de a beszéd elhalasztása is nagy könnyebbég szegény egyházainknak.

A kollégiumi igazgatótanács nov. 10-én ülést tartott, melyen dr. Kun Béla bejelentette, hogy előadói tisztét tovább ellátni nem áll módjában. Az igazgatótanács az elnökséget kérte fel, hogy a jegyző-előadói tiszt ellátásáról ideiglenesen gondoskodják. A gazdag tárgysorozat — majdnem vita nélkül — szokatlanul hamar letárgyalták, úgy, hogy az ülés déli 1 órára véget ért.

Révész Kálmán, a tiszáninneri egyházkerület tudós püspöke, akinek egészségi állapotáról nemrégiben kedvezőtlen híreket hallottunk, már örvendetesen visszanyerte erejét és munkabírását. Ennek csattanós bizonyossága az a válasz, amit Rákosi Jenőnek a felekezeti béke megzavarói ellen írt cikkére adott. A jeles tör-

ténész püspök nagyon érdekes adatokkal mutatja ki, hogy Magyarországon a vallásfelekezeti béke megrontói mindig a jezsuiták voltak.

A felsőházi törvényjavaslat nemzetgyűlési vitáját befejezték. A vallásfelekezetek összesen 33 taggal lesznek képviselve a felsőházban. Római katolikus részről a régiek mellé bekerül a ciszterciták és piaristák főnöke is, még egy premontrai és három nagyprépost ellenben kimarad a tinnini címzetes püspök, meg a várnai perjel. A reformátusok száma változatlan marad. Az ágostai hitvallásúak közül egy püspökkel és egy kerületi felügyelővel kevesebb lesz. Az unitáriusok képviselője változatlanul egy marad és egy emberrel, a budai püspökkel lesz képviselve a görög keleti egyház, — míg az izraeliták közül két rabbi kap helyet. Így a nem római katolikus vallásfelekezetekből összesen 14 tag lesz, ezek közül kettő zsidó. A tárgyalások rendén tettek indítványt arra is, hogy a franciskánusok, dominikánusok és jezsuiták feje is ott legyen a felsőházban; arra is, hogy az ágostai hitvallású testvérek képviselője tovább is hat maradjon. Arról azonban, hogy a mi képviselőtünket emeljék, senki sem beszélt. Pedig nekünk a lélekszám arányában igazán több hely járna.

A kecskeméti gyülekezet kebelében, viszonzásul annak a számos nagyértékű lelkészi szolgálatnak, amelyeket e nagyhirű és virágzó gyülekezet két kimagasló lelképásztora: dr. Hetessy Kálmán és Muraközy Gyula különböző alkalmakkor a debreceni gyülekezetben teljesített, a folyó hó 6—8. napjain vendégszolgálatokat végzett dr. Révész Imre debreceni lelképásztor. Szombaton, 6-ikán este 6 órakor a 2 parókiális kör tanácsosainak és diakonusainak volt ebben az évadban első összejövetelük: ezen dr. Révész Imre a világiak egyházi munkájának jelentőségéről tartott előadást, történelmi visszapillantásokkal. Vasárnap reggel 9 órakor prédikált az istentiszteleten, utána résztvevett a vasárnapi iskolai órán s annak végzetével ő is foglalkozott a gyermekekkel egy kis összefoglaló tanításban. Délután 3 órakor bibliát magyarázott a dr. Révész Bence jogakad. tanár, parókiális tanácsos házában tartott körzeti összejövetelen. Hétfőn reggel 8 órakor elvégezte a templomi istentiszteletet rövid bibliamagyarázattal és könyörgéssel, délelőtt 11 órakor a tanítónőképző-intézet, 12 órakor a reálginmnázium növendékeihez intézett a tanári karok jelenlétében buzdító beszédek. Délután 4 órakor a Leánykör összejövetelén magyarázott bibliát, 6 órakor pedig a férfiak ú. n. „Hétfői kör”-ének ez évadban első összejövetelén tartott előadást a kegyelemből, hit által való megigazulás nagy reformatori alaptanáról. Ezen az összejövetelen Kecskemét vezető református férfi-intelligenciájából mintegy 100-an vettek részt (élükön Szeless László ny. közigazgatási bírósági tanácselnök, egyházi

főgondnokkal és dr. Fáy István főispánnal) akik a hosszú és nehéz fejtegetéseket a legnagyobb figyelemmel hallgatták. Értésülésünk szerint dr. Révész Imre alkalmat fog keresni arra, hogy a kecskeméti egyházban nyert tanulságos benyomásai másoknak is juttasson, szóbeli és esetleg írásbeli beszámoló útján. Addig is fölhatalmazta lapunkat annak kijelentésére, hogy a kecskeméti egyházi és egyháztársadalmi vezetőségnek iránta tanúsított páratlan vendégszerető figyelméért a legmélyebben hálás s úgy érzi, még lelkiében is sokkal többet *kapott*, mint amennyit *adott* ez alkalommal Kecskeméten.

A Hit és Szolgálat mozgalomának konferenciája 1926 november 20—21-én Derecskén. — 19-én, pénteken este 6 órakor: Esti istentisztelet. Végzi Bereczky Albert. 20-án délelőtt: Megnyitó áhitat után, melyet Czeglédy Sándor végez, „Az egyetemes papság”-ról dr. Révész Imre, A lelkész és tanító felelősségéről Dancsházy Sándor, Az egyházi élet megromlásáról Czeglédy Sándor; — délután: Az egyházi élet megújításáról dr. Révész Imre, A felekezetek egymás közötti viszonyáról Czeglédy Sándor, A sajtóról Fekete Gyula, A sáfárságról Bereczky Albert tartanak előadást. — Esti istentiszteleten prédikál dr. Vass Vince. — 21-én délelőtt: istentisztelet. Prédikál Muraközy Gyula. A református keresztyénség két oszlopa: az Ige és az imádság. Dr. Vass Vince előadása. — Délután: istentisztelet. Prédikál Gönczy Béla vésztői lelkész. Ifjúsági gyűlésen előadást tart: Uray Sándor. Asszonyoknak és leányoknak: Muraközy Gyula. Fél 6-kor vallásos ünnepély. Előadások: A református gyülekezet eszménye. Dr. Vass Vince. Jézus a családban. Uray Sándor. Záróbibliamagyarázat: Ap. Csel. 16:25-30. „Mit kell nékem cselekednem”. Bereczky Albert.

Belmissziói esték. Ez év elején áldásos credménnyel meghonosított belmissziói estéket újra megkezdte a Templomegyesület „Vallásos szakcsoportja”. Úgy, mint eddig is, minden pénteken 6 órakor a Kollégium dísztermében, belépő-díj nélkül. Az első előadást Uray Sándor lelkész tartja.

Ohlemüller Gerhard, a protestáns védőszövetség főtitkára, a debreceni lelkészek társaságában, a theológus ifjúság jelenlétében, magas színvonalú előadást tartott a katolicizmus és protesizmus mai helyzetéről. Üdvözlő beszédet Uray Sándor moderátor tartott.

A MEKDESz. ez évben is megkezdette Debrecenben működését. November 6-án, este 8 órakor dr. Viktor János budapesti theológiai tanár tartott értékes, magas színvonalú előadást a tagok előtt a hittudományi kar II. sz. tantermében.

Kun József késműves és műköszörűs, Debrecen, Széchenyi utca 1. sz.

Dr. Kőrös Endrét, a pápai református nevelő-intézet igazgatóját a Kormányzó Öfömlősága a vallás- és közoktatásügyi miniszter előterjesztésére a tanítóképző-intézeti főigazgatói címmel tüntette ki. Megemlítendőnek tartjuk nevelői, irodalmi munkássága mellett azt is, hogy dr. Kőrös Endre a világháborút végigharcolta s onnan, mint százados négy kitüntetéssel tért haza.

Theológus estély volt november 7-én Budapesten, a theológia dísztermében. Ez alkalommal övezettek fel az új segédlelkészek palástal. A magas nivójú estét dr. Ravasz László püspök bibliamagyarázata zárta be.

A **felsőszabolcsi egyházmegye** Kisvárdán tartotta évi rendes közgyűlését, ahol kimondták egyhangúlag a most megindult „Pásztor-tűz” című lap támogatását.

A **Magyar Keresztény Leányegyesület** Nemzeti Szövetsége november 8-án, a budapesti theológia dísztermében vallásos estélyt rendezett. Közreműködtek Kapy Béla és dr. Ravasz László püspökök.

A **Népszerű Főiskolai Tanfolyam** ebben az évben is megtartja a maga szokásos őszi ciklusát, amelyhez 13 kitűnő előadót sikerült megnyerni, akik 14 napon át 24 órában javarészt az aktuális életéről tájékoztató előadást tartanak. Az előadások érdekes kaleidoszkoppá tömörülnek és változatosságukkal nemcsak tanulságosak, hanem érdekesek is. Az órák javarészt a földrajz és ethnologia körébe vágnak és azokat az országokat mutatják be, amelyek ma érdeklődésünk középpontjában állanak.

Magyar Leányotthon Grazban. Dr. Fest Sándor budapesti egyetemi m. tanár, a magyar vallás- és közoktatásügyi miniszterium támogatásával, Graz mellett, Sankt Peterben, magyar Leányotthont szervezett tizenkét növendék részére. Higiénikus ellátás, sport, orvosi felügyelet, családi nevelés, tudományos és művészeti képzés. Teljes díj havi 300 Schilling (3 millió magyar korona). Bővebb felvilágosítást ad az

intézet tulajdonosa, dr. Alexander v. Fest, Sankt Peter (Petersbergen) bei Graz (Austria).

A **pécsi katolikus egyesületek** tiltakozó gyűlést tartottak a napokban Baltazár püspök ellen. Persze, ez is a felekezeti béke előmozdítása.

Válasz. A Debr. Prot. Lap. 45-ik számában Bartsch József tanítóképzőintézet tanár sarkövének felavatásáról szóló közleménnyel kapcsolatban a szerkesztőség tanárkarunkhoz azon kérdést intézi, hogy e felavatás miért épen nov. 2-án történt. Válaszunk a következő: A tanárok és növendékek adományából létesült sarkövet már okt. 30-án felállították. Okt. 31-én a reformáció emlékünnepéye, nov. 1-én pedig azon okból nem mehettünk ki a temetőbe, mivel ezen nap délutánján — és nem nov. 2-án — világítják ki és diszítik fel a katolikus s fájdalom, ma már a református temetőkben is a sírokat. Mivel szerény felavató ünnepélyünket nem akartuk tovább halasztani, nov. 2-án kedden délután mentünk ki a temetőbe. Eljárásunkat indokolja az is, hogy a kedd délutánja egész héten az egyedüli szabad délután mind az öt osztálynál. Így ünnepélyünk megtartása nem járt óramulasztással. Tanárkarunktól távol állott minden katholizáló törekvés. Debrecen 1926. nov. 8. A református tanítóképzőintézet tanárkara.

Értelemzavaró sajtóhibák. A 45. számban „A metafizika feltámadásához” c. cikkben a következő nagyobb sajtóhibák fordultak elő: a 2. oszlop közepe táján „a rationalismus és irrationalismus egyoldalúságai által”; a 3. oszlop elején „a világnézet területén t o m b o l”; lentebb: „az öntudatnak metafizikai s i k b a n való állása” olvasandó.

A szerkesztésért és kiadásért felelős a lap tulajdonos:
Dr. KUN BÉLA.

Debreczeni István
órásmeister Debrecen, Péterfia-u. 8.
Speciális órák javítása
Mindennemű órák raktára

**NEM REKLÁM,
HANEM VALÓSÁG**

TELEFON: **13-35.** 22-52 TELEFON: **13-35.**

hogy dús választékban gyönyörű szabású **férfi- és fiú ruhák** olcsó árban a

MAGYAR RUHAIPAR
DEBRECEN LEGNAGYOBB FÉRFI ÉS FIÚ RUHAÁRÚHÁZÁBAN
PIAC-UTCA II. SZ. (közvetlen a Bika-szálló alatt) szerezhetők be.

FONCIÈRE ÁLTALÁNOS BIZTOSÍTÓ INTÉZET

DEBRECENIVEZÉRÜGYNÖKSÉGE

úgyis mint a TISZÁNTULI REF. EGYHÁZKERÜLET
HIVATALOSAN SZERZŐDÖTT biztosító intézete.

ELFOGAD:

tűz-, jég-, baleset-, szavatossági-, betöré-
ses-lopás-, szállítmány- és élet-biztosítá-
sokat a legelőnyösebb feltételek mellett.

>>

31—52

Lelkészeknek, tanároknak, tanítóknak, presbite-
reknek és egyháztageknak a főtiszteletű és méltó-
ágos egyházkerületi E.nökséggel történt meg-
állapodás alapján külön kedvezmények.

Debrecen, Piac-u. 61. sz., II. emelet.

A „MAGYAR JÖVŐ” KÖNYVEI:

Hegyaljai Kiss Géza

böcsi református lelkész művei:

CSÁSZÁR ÉS LELKIPÁSZTOR.

A népszerű lelkész-író pompás elbeszélései.

Ara 3-2 pengő.

ÉGŐ SZÍVVEL.

Mély érzésből fakadó, megragadó lírai versek.

Ara 2-8 pengő.

Olexiné Mayer Irén

nagysikerű művei iskolák, óvodák számára.

A FALU VITÉZE 4 P.; — SZÁZ VERSECSKE 2-8 P.;

KARÁCSONY 3-4 P.

A MESETÜNDÉR KÖNYVECSKÉJE.

(Novemberben jelenik meg.) Illusztrálva!

Ugyancsak novemberben jelenik meg:

Csibe Karoly

RÓZSAVIRÁG, TÜNDÉRORSZÁG.

Gyönyörű tündérmesék, szép illusztrációk.

Még kapható,

Balázs Győző

VIRÁGOK, ÁLMOK.

Versek. — Ara 2-5 pengő.

Kapható

A „MAGYAR JÖVŐ” R.-T. MISKOLC

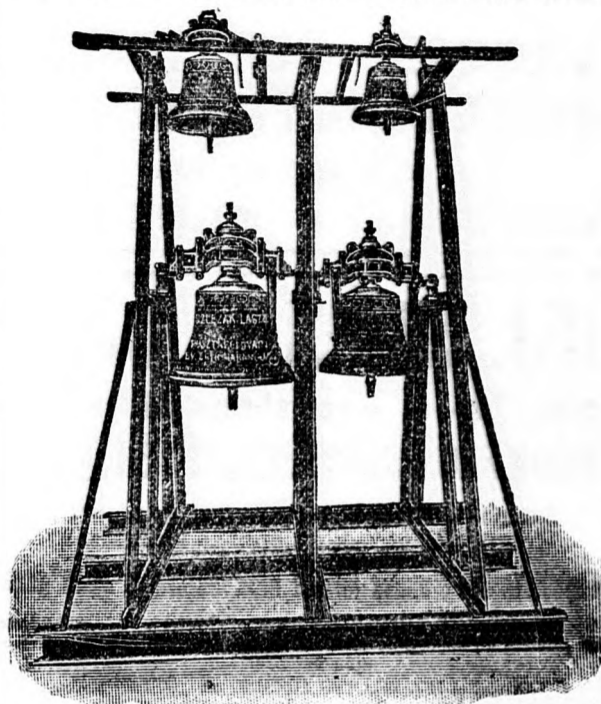
és minden könyvkereskedőnél!

SZLEZÁK LÁSZLÓ

harang-ércöntőde, harangfelszerelés és haranglábggyár

BUDAPEST, VI, FRANGEPÁN-UTCA 77. SZ.

(Saját házában). A nyugati pályaudvartól induló BUR vasúti „ÓR-
HÁZ” megállóhely A) B) C) J) kocsikkal. Telefon: Lipót 913—53.

Az 1900. évi párizsi világ-, 1921. és 1923. évi vas- és gépipari kiállításon
aranyéremmel kitüntetve. Számos egyházi elismerőlevél és az 1925. Orsz.
Kézművesipari Tárlat versenyén a m. kir. korm. díszoklevéllel kitüntetve
és az 1926. évi kézműipari kiállításon a m. kir. kormány által
díszoklevéllel kitüntetve.

FITTLERSÁNDOR

orgona és harmónium gyára
Pesterzsébet, Határ-ut 20.

Készít:

Új Orgonákat,
Orgonasípokat,
iskolai és templomi
Harmóniumokat.

Javítások gyorsan, szak-
szerűen mérsékelt árákért
Árjegyzék esküdtetvést díjtalan

ALAPÍTTATOTT 1910-BEN

„DANKÓ” Temetkezési Vállalat

(Tulajdonos: EKLI JÓZSEF.)

DEBRECEN,

KOSSUTH-U. 6. SZÁM.

Telefon: nappal 322.

Telefon: éjjel 66. sz.

M. kir. Tisza István tudományegyetemi klinikák, Állami gyermekmenhely, Honvédkórház, Református ápoloda,
Debrecen szabad királyi város szállítója.

TELEP ÉS KOPORSÓGYÁR: DOMB-UTCA 16. SZ.,

hol éjjel is a gyászoló közönség rendelkezésére állunk.

Olcso árak. ♦ Szolid kiszolgálás. ♦ Előnyös fizetési feltételek. ♦ Temetéseket vidéken is vállalunk.

KARDOS LÁSZLÓ

DEBRECEN, KOSSUTH-U. 9

VÁSZON—FEHÉRNEMŰ
és KELENGYE szaküzlet.

ALAPÍTÁSI ÉV 1831.

2-4

KIVALÓ ANYAGOK! — HATÁROZOTT ÁRAK

IFJ. SZÁNTÓ JÓZSEF

papi-, úri- és egyenruhakészítő szabó cég
HÓDMEZŐVÁSÁRHELY, FŐTÉR (SAJÁT HÁZ)

Számos elismerőlevél művészi, jó munkáért.
Éremkitüntetések különböző kiállításokról.

Legcélsezerűbb ajándék lelkész urak részére a palást.

Cégem eddig 5000 palástot szállított s munkáért a legnagyobb haszon
és jutalom az elismerőlevelek voltak. Kérem a négyesületek hasonló
ajándékrendeléseit.

Tisztelettel IFJ. SZÁNTÓ JÓZSEF, az „ORLE” szabója.

T. SZÁNTÓ JÓZSEF úrnak

HÓDMEZŐVÁSÁRHELY.

Ref. egyházközségünk előjárósága fiatal s. lelkészünket, ki ideiglenes kiküldetésének ideje alatt a hívek szeretetét nagy mértékben megnyerte, közelebbi eltávozásakor emlékül egy papi palástartalóval akarja megajándékozni. Az egyházi lapokból értesültünk, hogy uraságod ref. papi diszruhák és palástok szolid kiállításával a lelkészek tetszését és megalégedését vívta ki. Ezért felkérem, sziveskedjék engemet lehetőleg postafordultával értesíteni, körül-belül 100 korona elegendő volna-e egy szebb palástért. Még csak arra kérem, sziveskedjék figyelembe venni, hogy a palástartalóval egy jeles képzettségű, nemes ambícióju, általánosan kedvelt kezdő fiatal pap érdemeit óhajtjuk jutalmazni. Vagyis inkább ezzel is arra serkenteni, hogy magát tovább képezze, fejlessze. Éppen azért óhajtánók, hogy az ilyen ajándéktárgynak alkalmas legyen úgy minőség, mint kiállítás tekintetében.

Besztercén (Erdély) 1909 szept. 15-én.

Szives üdvözléssel: Ráduly János, presbiter.

T. SZÁNTÓ JÓZSEF úrnak

HÓDMEZŐVÁSÁRHELY.

Készséggel sietek kijelenteni, hogy az Ön által szállított palástartaló ifjú lelkészünknek nagy örömet szerezett.

Fogadja szép munkájáért az előjáróság teljes elismerését.

Tisztelettel. Ráduly János, presbiter.

T. SZÁNTÓ JÓZSEF szabó mester úrnak

HÓDMEZŐVÁSÁRHELY.

Alulírott, Szántó József úrral egy papi reverendát készítettem és azzal meg vagyok elégedve.

Debrecen, 1909 ápr. 24.

Hazafias tisztelettel: Erőss Lajos, ref. püspök

SESZTINA LAJOS

vasnagykereskedése
Debrecen.

Alapította 1819-ben Sesztina János.

✽

A háztartás, mezőgazdaság és ipar körébe vágó

összes vasárú

állandó nagy raktára.

Telefon 6.

MOST MEGJELENT

egyházi-, irodalmi

könyvujdonságok:

Gzeglédy Sándor: Sylvester bibliai kézikönyve	K	30,000.—
Gzeglédy Sándorné: Szent fogadástartól (Konfirmációi emlék)	"	4,500.—
Gzeglédy Sándor: Követlek uram	"	6,000.—
Gyűlvészi István: Én vagyok az út (Egyházi beszédek)	"	18,000.—
Hastings: A mintakép	"	50,000.—
Herpay Gábor dr.: Nemes családok Hajdúvármegyében	"	100,000.—
I Fioratti di San Francesco: Assisi szent Ferenc kis virágos kertje. (Fordította: Tormay Cecilia)	"	22,500.—
Kesztyűsné Balogh Margit: Te benned bízunk (Történelmi kis regény	"	6,000.—
Kesztyűsné Balogh Margit: Lélekrablás	"	3,000.—
Kováts Tibor tanár: Karénekeskönyv (Zsoltárok és dicséretes a magyar református egyházi énekkarok számára)	"	45,000.—
Makkai Sándor: Aratás (Előadások, Ecclesia, Militans Beszédek, Feltámadunk. Művészet és Irodalom)	"	85,000.—
Ravasz László: Emberélet útjának felén	"	125,000.—
Révész Imre: Mennyei nász-dal	"	25,000.—
Szabó Dezső: A magyar protestánsizmus problémái	"	12,500.—
Uray Sándor: Lelkeszi szolgálati napló (Minden református lelkésznek nélkülözhetetlen)	"	50,000.—
Vásárhelyi János: Megvigasztaltatva—vigasztalni	"	87,500.—
Vass Vince: Baptisták, Nazarénusok, Methodisták, Üdvhadsereg, Adventisták, Nemzetközi Bibliatanulók	"	18,000.—
Vass Vince: Jókai kálvinizmus	"	5,000.—
Záborszky János: Bibliaolvasó kalauz (Nyolc hétre napi jegyzetekkel)	"	4,800.—

MÉLIUSZ KIS KÖNYVTÁRA. Szerkeszti Uray Sándor.
A 10 füzet együtt 45.000 korona.

A fenti művek kaphatók és megrendelhetők a

„MÉLIUSZ”

könyv-, papír-, írószer- és
zenemű kereskedésében

Debrecen, Ferenc József-út 26.

TELEFON: 2-70.

◇ Postai megrendeléseket pontosan és azonnal expedíálunk. ◇

Debrecen sz. kir. város és a Tiszántúli református egyházkerület könyvnyomda-vállalata.